

A MELKIZEDEK TANÍTÁSOKA LEVANTÉBAN

AHOGY India adott otthont számos kelet-ázsiai vallásnak és bölcseletnek, úgy a Levante volt a szülőföldje a nyugati világ vallásainak. A sálemi hitterjesztők Délnyugat-Ázsia szerte megjelentek, átutaztak Palesztinán, Mezopotámián, Egyiptomon, Iránon és Arábián, s mindenütt terjesztették Makiventa Melkizedek evangéliumának jó híreit. E vidékek némelyikén a tanításaik gyümölcsözőek lettek; másokon váltakozó sikerrel szerepeltek. A kudarcuk néha a bölcsesség hiányából, néha pedig az irányításukon kívül eső körülményekből fakadtak.

1. A SÁLEMI VALLÁS MEZOPOTÁMIÁBAN

¹ Kr.e. 2000-re a mezopotámiai vallásokból kivészőben voltak a szetfiek tanításai és nagymértékben a hódítók két csoportja kezdetleges hiedelmeinek hatása alá kerültek, mégpedig a beduin szemitáké alá, akik a nyugati sivatag felől szivárogtak be, és a vad lovasnépeké alá, akik észak felől érkeztek.

² De a korai ádámfi népek azon szokása, hogy tisztelték a hét hetedik napját, sohasem vészett ki teljesen Mezopotámiában. Csak a Melkizedek korszakban tekintették a hetedik napot a balszerencse legrosszabb változatának. E napot tabu terhelte; tilos volt utazni, ételt főzni vagy tüzet gyújtani a gonosz hetedik napon. A zsidók sok olyan mezopotámiai tabut vittek magukkal vissza Palesztinába, melyek a hetedik nap, a Sabbatum babiloni szokásán alapultak.

³ Bár a sálemi tanítók sokat tettek a mezopotámiai vallások csiszolása és felemelése érdekében, nem sikerült elérniük a különféle népeknél, hogy az egy Isten elismerése állandósuljon. E tanítás több mint százötven éven át egyre magasabbra jutott és azután fokozatosan teret engedett a sok istenség régebbi hiedelmének.

⁴ A sálemi tanítók jelentősen csökkentették a mezopotámiai istenek számát, egy időben a főistenségek számát levítették hétre: ezek Bel, Shamash, Nabu, Anu, Ea, Marduk és Sin voltak. Az új tan csúcspontján ezen istenek közül hármat az összes többi fölé emeltek, ez volt a babiloni hármas: Bel, Ea és Anu, a föld, a tenger és az ég istene. Különböző helyeken megint más hármasok jelentek meg, melyek mindegyike az anditák és a sumérok háromsági tanításainak emlékei voltak és ezek a sálemieknek a Melkizedek-féle három kör jelvényben való hitén alapultak.

⁵ A sálemi tanítók sohasem tudták teljesen legyőzni Istárnak, az istenek anyjának és a nemi termékenység szellemének népszerűségét. Sokat tettek annak érdekében,

hogy az ezen istennő imádatát megtisztítsák, azonban a babiloniak és szomszédaik sohasem hagytak fel teljesen a nemi jellegű istenimádás rejtett formáival. Mezopotámia szerte általános szokás lett, hogy minden nőt fiatalkorában legalább egyszer idegenek karjába löktek; szerintük ez az Istár által megkövetelt áhítat volt, és hitték, hogy a termékenység erősen függ e nemi áldozathozataltól.

⁶ ¶ A Melkizedek tanítások kezdetben örömteli fejlődést mutattak, mígnem Nabodad, a Kish-beli tanhely vezetője úgy döntött, hogy összehangolt támadást indít a templomi bujálkodás általános szokásai ellen. A sálemi hitterjesztőknek azonban nem sikerült e társadalmi átalakítást végrehajtaniuk, és e kudarcot követő pusztulásban a sokkal fontosabb szellemi és bölcseleti tanítások is vereséget szenvedtek.

⁷ A sálemi evangélium e vereségét nyomban követte az Istár-tisztelet erőteljes térnyerése, mely szertartás már korábban meghódította Palesztinát Astoretként, Egyiptomot Ízisként, Görögországot Afroditéként, és az északi törzseket Astarteként. És az Istár-imádás ezen újjáéledésével volt összefüggésben az, hogy a babiloni papok újfent a csillagok vizsgálgatása felé fordultak; a csillagjósolás ekkor élte meg az utolsó nagy fellendülését, a jóslás divat lett, és a papság évszázadokon át egyre jobban leépült.

⁸ A Melkizedek intette a követőit, hogy az egy Istenről, a mindenek Atyjáról és Teremtőjéről tanítsanak, és hogy csakis azt az evangéliumot hirdessék, hogy az isteni kegy egyedül a hiten keresztül nyerhető el. De az új igazság tanítói gyakran esnek abba a hibába, hogy túl sokra törekednek, hogy a lassú fejlődést azonnali forradalommal váltják fel. A Melkizedek-féle hitterjesztők Mezopotámiában túl magasra tették az erkölcsi mércét az emberek számára; túl sokat akartak, és a nemes ügyük így elbukott. Azt az utasítást kapták, hogy egy meghatározott evangéliumról tanítsanak, hogy az Egyetemes Atya valóságának igazságát hirdessék, de belegabalyodtak az erkölcsök átalakításának nyilvánvalóan nemes ügyébe, és így a nagyszerű küldetésük kisiklott és gyakorlatilag elbukott és feledésbe merült.

⁹ A Kish-beli sálemi központnak egyetlen nemzedék alatt vége lett, és az egy Istenben való hit hírének terjesztése gyakorlatilag elhalt egész Mezopotámiában. De a sálemi tanhelyek maradványai továbbéltek. Itt-ott kisebb csoportok továbbra is hittek az egy Teremtőben és harcoltak a mezopotámiai papok bálványimádása és erkölcstelensége ellen.

¹⁰ ¶ A sálemi hitterjesztők voltak azok, akik, miután a tanításukat az emberek elutasították, megírták az ószövet-

ségbeli Zsoltárok számos istendicsőítő énekét, kőbe vés-ték azokat, melyeket a későbbi héber papok megtaláltak a fogság idején és azután beemelték azokat a zsidó szer-zőknek tulajdonított dicsőítő ének gyűjteménybe. A Ba-bilonból származó e szép istendicsőítő énekek nem Bel-Marduk templomaiban íródtak; ezek a korai sálemi hit-terjesztők leszármazottainak munkái voltak, és éles ellen-tétben állnak a babiloni papok varázslási összeállításai-val. Jób könyve elég jól tükrözi a sálemi tanoda Kish-beli és egész mezopotámiai tanításait.

¹¹ A mezopotámiai vallási műveltség nagy része Egyip-tomon át került be a héber irodalomba és szertartásrendbe Amenemope és Ikhnaton munkáján keresztül. Az egyip-tomiak figyelemre méltóan megőrizték azokat a társadal-mi kötelezettségről szóló tanításokat, melyek a korai andi-ta mezopotámiaiktól származtak és amelyeket az Eufrá-tesz-völgyet megszálló későbbi babiloniak olyannyira el-veszítettek.

2. A KORAI EGYIPTOMI VALLÁS

¹ Az eredeti Melkizedek tanításokból eredt gyökerek valóban Egyiptomban hatoltak a legmélyebbre, ahonnan elértek Európába is. A Nílus-völgy evolúciós vallásának színvonalát rendszeresen emelte a nodfiak, az adámfiak és később az eufrátesz-völgyi andita népek felsőbbrendű faj-táinak érkezése. Az egyiptomi polgári intézők közül so-kan időről időre sumérok voltak. Ahogy ebben az idő-ben India adott otthont a világ legnagyobb fajkeveréké-nek, úgy Egyiptom fogadta be a vallásbölcseleteknek az Urantián valaha volt legalaposabb keverékét, és ez a Ní-lus-völgyből elterjedt a világ számos részére. A zsidók a világteremtési felfogásukat jórészt a babiloniaktól vették, az isteni Gondviselés fogalmát azonban az egyiptomiak-tól szerezték.

² Inkább politikai és erkölcsi, semmint bölcséleti vagy vallási folyamatok tették Egyiptomot Mezopotámiánál kedvezőbbé a sálemi tanítás számára. Egyiptomban min-den egyes törzsi vezető, miután megívta a fejedelemszék-hez vezető útját, úgy igyekezett fenntartani az uralkodó-családját, hogy az ő törzsi istenét nyilvánította az erede-ti istenséggé és az összes többi isten teremtőjévé. Így az egyiptomiak fokozatosan hozzászórtak egy mindenek föl-lött álló isten eszméjéhez, mely felhágóké lett az egyete-mes teremtő Istenség későbbi tantétele számára. Az egy-istenhit eszméje bizonytalanul jelent meg itt-ott százado-kon át, és ugyan az egy Istenben való hit mindig teret nyert, de sohasem tudott teljesen a többistenhit kifejlő-dött felfogásai fölébe kerekedni.

³ Az egyiptomi népek korszakokon át hajlottak a ter-mészeti istenek imadására; közelebről, mind a nygyven

különböző törzsnek megvolt a külön istene, az egyik a bi-kát imádták, a másik az oroszlánt, a harmadik a kost, és így tovább. Ezek még korábban nemzetség-ös tisztelő törzsek voltak, s ebben nagyon hasonlítottak az amerikai indiá-nokhoz.

⁴ Idővel az egyiptomiak megfigyelték, hogy a nem téglából épített sírokba helyezett holttestek megőrződtek — tartósodtak — a szikes homok hatására, míg a téglá-ból épített boltozatok alá temetettek elrothadtak. E meg-figyelések vezettek azokhoz a kísérletekhez, melyek ered-ménye a holtak balzsamozásának későbbi szokása lett. Az egyiptomiak hitték, hogy a test tartósítása lehetővé te-szi az illető számára a következő életbe való átmenetet. Annak érdekében, hogy az egyén jól azonosítható legyen a távoli jövőben is, miután a test már elrothadt, a test-tel együtt elhelyeztek egy temetkezési szobrot is a sírban, képmást vésvé a koporsóra. E temetkezési szobrok készí-tése az egyiptomi művészet nagymértékű fejlődéséhez ve-zetett.

⁵ Az egyiptomiak évszázadokon át hitték, hogy a sírok megvédik a testet és biztosítják a halál utáni boldog életet. A varázslási szokások későbbi fejlődése, jóllehet a bölcső-től a sírig tartó terhet jelentett, felettebb hatékonyan sza-badította meg őket a sírok vallásától. A papok varázsere-jű szövegeket vésték a koporsókra, melyekről azt hitték, hogy védelmet nyújtanak az ellen, hogy „az ember szívét elragadják az alvilágban”. E varázserejű szövegek változa-tos gyűjteményét készítették el és őrizték meg a halottas-könyvben. De a Nílus-völgyben a varázslási szertartás már korán kiterjedt a lelkiismeret és a jellem területeire, mely-nek mértékét az akkori idők szertartásai nem gyakran ér-ték el. És később az üdvözülés elérése érdekében ezen er-kölcsstani és erkölcsi eszményképekre, semmint a gondo-san kialakított sírokra támaszkodtak.

⁶ Az e korok babonaságait jól példázza, hogy általá-nos volt az a hiedelem, hogy a köpetnek hatékony gyó-gyító hatása van, mely felfogás Egyiptomból eredt és on-nan terjedt át Arábiába és Mezopotámiába. Horusz és Szet mondabeli csatájában az ifjú isten elveszítette a sze-mét, azonban Szet legyőzése után e szemet helyreállította a bölcs Thoth isten, aki beleköpött a sebbe és meggyógyí-totta azt.

⁷ Az egyiptomiak sokáig hitték, hogy az éjszakai ég-bolton pislákoló csillagok az arra érdemes holtak lelke-inek továbbélését jelképezik; a többi továbbélőről úgy gondolták, hogy felszívódtak a napban. Egy bizonyos idő-szakban a napimádás az ősök imadásának egyik válfajává lett. A nagy temetkezési gúla lejtős bejárati átjárója egye-nesen a sarkcsillag felé mutatott, így a király lelke, miután

a sírból kiemelkedett, egyenesen az állandó helyzetű csillagok rendíthetetlen nyugalma csillagvilágai, a királyok feltelezett lakóhelye felé vehette az irányt.

⁸ Látva a nap ferde sugarait a felhők között a föld irányába átszűrődni, úgy gondolták, hogy azok a mennyei lépcső leereszkedését jelzik, amin a király vagy más igaz lélek felmehetett. „Pepi király fénysugarat terített lépcsőként a lába alá, melyen feljuthatott az anyjához.”

⁹ A Melkizedek húsvér testben való megjelenésekor az egyiptomiak a környező népekénél jóval magasabb rendű vallással rendelkeztek. Azt hitték, hogy a testtől elvált lélek, amennyiben megfelelően fel volt szerelkezve varázsigékkel, elkerülheti az ártó rossz szellemeket és eljuthat Ozirisz ítélőcsarnokába, ahol, amennyiben „gyilkosság, rablás, hamisság, házasságtörés, lopás és önzőség” vádjában ártatlan volt, beengedtetett az üdvözülés birodalmába. Ha e lélek a mérlegen megmérettetett és könnyűnek találtatott, elküldetett a pokolba, a Halottfalóhoz. És ez sok környező nép hiedelmeihez képest a jövőbeli életéről alkotott viszonylag fejlett felfogás volt.

¹⁰ A földön eltöltött húsvér testbeli életben elkövetett bűnökért a túlvilágon való megítéltetés fogalmát Egyiptomból vitték át a héber istentanba. A megítéltetés szó a héber Zsoltárok egész könyvében csupán egyszer fordul elő, és azt az istendicsőítő éneket is egy egyiptomi írta.

3. AZ ERKÖLCSI FELFOGÁSOK FEJLŐDÉSE

¹ Bár az egyiptomi műveltség és vallás főként az andita Mezopotámiából származott és nagymértékben átadódott a következő polgárosodott társadalmaknak a hébereken és a görögökön keresztül, az egyiptomiak társadalmi és erkölcsstani eszményelvűségéből nagyon is sok minden a Nílus völgyében jelent meg tisztán evolúciós fejleményként. Függetlenül attól, hogy sok andita eredetű igazságot és műveltségi elemet vettek át, Egyiptomban több erkölcsi műveltség alakult ki tisztán emberi fejlődésként, mint amennyi hasonlóan természetes eljárásokkal megjelent bármely más elzárt területen Mihály alászállását megelőzően.

² Az erkölcsi evolúció nem teljesen a kinyilatkoztatástól függ. Magas erkölcsi értékű fogalmak származhatnak az ember saját tapasztalásaiból is. Az ember azért képes még szellemi értékeket is kialakítani és mindenszengrendi látásmódot is levezetni a személyes élménybeli életéből, mert isteni szellem lakozik benne. A lelkiismeret és a jellem ilyen természetes kialakulási folyamatait az igazság tanítóinak rendszeres megjelenései is erősítették, akik az ősidőkben a második Édenből, később pedig a Melkizedek sálemi központjából érkeztek.

³ Évezredekkel azelőtt, hogy a sálemi evangélium behatolt volna Egyiptomba, az ország erkölcsi vezetői igazságosságot, pártatlanságot és a kapzsiság elkerülését tanították. Háromezer évvel a héber íráskészítésének előtti az egyiptomiak jelmondata ez volt: „Magasztos ember, kinek mércéje a pártatlanság; aki ezen az úton jár.” Szelídséget, mértéktartást és megfontoltságot tanítottak. E korszak egyik nagy tanítójának üzenete az volt, hogy „Tégy jót és bánj igazságosan mindenkivel”. E korszak egyiptomi hármasa az Igazság-Igazságosság-Pártatlanság volt. Az Urantia tisztán emberi vallásai közül egy sem haladta meg soha a Nílus-völgy ezen egykori emberszeretetének társadalmi eszményképeit és erkölcsi nagyságát.

⁴ E kifejlődő erkölcsstani eszmék és erkölcsi eszményképek talaján virágoztak ki a sálemi vallás továbbélő tantételei. A jó és a rossz fogalmi válasza találtak egy olyan nép szívében, mely hitte, hogy „élet adatik a békésnek és halál a bűnösnek”. „A békés az, aki azt teszi, ami szeretnivaló; a bűnös az, aki azt teszi, ami gyűlöletes.” A Nílus-völgy lakói évszázadokon át e kibontakozó erkölcsstani és társadalmi rendszabályok szerint éltek, mielőtt egyáltalán fogalmat alkottak volna a helyesről és a helytelenről — a jóról és a rosszról.

⁵ ¶ Egyiptom értelmi és erkölcsi volt, de nem volt teljesen szellemi. Hatezer év alatt mindössze négy nagy látnok jelent meg az egyiptomiak között. Amenemopét csak egy ideig követték; Okhban megölték; Ikhnaton elfogadták, de csak ímmel-ámmal és csak egy rövid nemzedéknyi időre; Mózeszt elutasították. Megismételjük, hogy inkább politikai, semmint vallási jellegűek voltak azok a körülmények, melyek megkönnyítették Ábrahám és később József számára, hogy nagy hatást gyakoroljanak az emberekre Egyiptom szerte az egy Isten sálemi tanításaiban. De amikor a sálemi hitelesítő először léptek Egyiptom területére, akkor ezzel a mezopotámiai bevándorlók módosított erkölcsi mércéit is magáénak valló, magas erkölcsstani szintre fejlődött műveltséggel találkoztak. E korai Nílus-völgyi tanítók voltak az elsők, akik a lelkiismeretről azt hirdették, hogy az az Isten parancsa, az Istenség hangja.

4. AMENEMOPE TANÍTÁSAI

¹ A kellő időben Egyiptomban megjelent egy tanító, akit sokan az „ember fiának” neveztek, mások pedig Amenemopénak. E látnok a lelkiismeretet emelte a jó és a rossz közötti döntés legmeghatározóbb elemévé, tanította a bűnért járó büntetést, és hirdette a napistenséghez folyamodáson keresztüli üdvözülést.

² Amenemope azt tanította, hogy a javak és a vagyon az Isten ajándéka, és e fogalom igencsak befolyásolta a később megjelenő héber bölcséletet. E nemes tanító hitte,

hogy az Isten-tudat a döntő tényező mindenféle viselkedésben; hogy minden pillanatot az Isten jelenlétének és a neki való felelősségnek a felismerésével kell megélni. E bölcs ember tanításait később lefordították héberre is és e nép szent könyvévé vált még jóval azelőtt, hogy az Ószöveget írásba foglalták volna. E jó ember fő hitszónoklata a fiának a magas kormányzati tisztségekben mutatandó becsületességre és őszinteségre való nevelésével volt kapcsolatos, és e régi és nemes nézeteket bármely mai államférfi is tisztelhetné.

³ E Nílus-menti bölcs férfi azt tanította, hogy „a javak szárnyra kapnak és elrepülnek” — hogy minden földi dolog mulandó. Az ő nagy imája a „félelemtől való megszabadulás” volt. Arra buzdított mindenkit, hogy forduljon el „az emberek szavaitól” „az Isten tettei felé”. Lényegében ezt tanította: Az ember javasol, az Isten viszont elrendel. A héberre lefordított tanításai meghatározták az ószövetségi Példabeszédek könyvének világszemléletét. A görög fordítása pedig minden későbbi hellén vallási bölcséletet befolyásolt. A későbbi alexandriai bölcselő, Filó is rendelkezett a Bölcsesség könyvének egy példányával.

⁴ Amenemope a működése során a kifejlődött erkölcsök és a kinyilatkoztatott erkölcsök megőrzésére törekedett, és az írásaiban tovább is adta a hébereknek és a görögöknek. Nem ő volt e korszak legnagyobb vallási tanítója, de ő volt a legbefolyásosabb annyiban, hogy hatással volt a nyugati polgárosodott társadalom kibontakozása két alapvető fontosságú láncszemének későbbi gondolkodására — a héberkére, akiknél a nyugati vallásos hit a tetőfokáig fejlődött, és a görögökére, akik a tisztán bölcséleti gondolkodást a legmagasabb európai szintre juttatták.

⁵ ¶ A héber Példabeszédek könyvének tizenötödik, tizenhetedik, huszadik fejezete, és a huszonkettedik fejezetének tizenhetedik versétől a huszonnegyedik fejezet huszonkettedik verséig tartó részei csaknem szó szerint Amenemope Bölcsesség könyvéből valók. A héber Zsoltárok könyvének első istendicsőítő énekét Amenemope írta és ez képezi Ikhnaton tanításainak lényegét is.

5. A FIGYELEMRE MÉLTÓ IKHNATON

¹ Amenemope tanításai lassan kihullottak az egyiptomiak emlékezetéből, amikor is egy egyiptomi sálemi orvos hatásán keresztül a királyi család egyik nőtagja magáévá tette a Melkizedek tanításokat. E nő rávette a fiát, Ikhnaton, Egyiptom fáraóját, hogy elfogadja az Egy Istenről szóló eme tantételeket.

² A Melkizedek húsvér testből való eltűnésétől fogva eddig az időpontig emberi lény nem rendelkezett ilyen bámulatosan tiszta képpel a sálemi kinyilatkoztatott vallásról, mint Ikhnaton. Némely tekintetben ezen ifjú egyip-

tom király az egyik legfigyelemreméltóbb személy az emberi történelemben. A Mezopotámiában végbement, egyre erősödő szellemi hanyatlás idején ő tartotta életben El Elyon, az Egy Isten tantételét Egyiptomban, s ezzel fenntartotta azt a bölcséleti egyistenhívó csatornát, amely alapvető fontosságú volt az akkor még jövőbelinek számító Mihály-alászállás vallási háttere szempontjából. És egyebek mellett e hősi tett felismerése volt az, amiért a gyermek Jézust elvitték Egyiptomba, ahol Ikhnaton némely szellemi utódja, látva őt, bizonyos mértékig megértette az ő urantiai isteni küldetésének bizonyos szakaszait.

³ Mózes, a Melkizedek és Jézus közötti idők legnagyobb jelleme, a héber emberfajta és az egyiptomi királyi család közös ajándéka volt a világnak; és ha Ikhnaton rendelkezett volna Mózes sokoldalúságával és rátermettségével, ha a meglepő vallási vezetői képességeihez fogható politikai éleseszségről tett volna tanúbizonyságot, akkor Egyiptom vált volna az akkori kor nagy egyistenhívó nemzetévé; és ha így történt volna, akkor éppenséggel elképzelhető, hogy Jézus Egyiptomban töltötte volna a halandó életének nagyobb részét.

⁴ Az egész történelemben soha egyetlen király sem törekedett oly módszeresen arra, hogy egy egész nemzet áttérítsen a többistenhitről az egyistenhitre, mint ahogy azt a rendkívüli Ikhnaton tette. E fiatal uralkodó a leghihetlenebb elszántsággal szakított a múlttal, változtatott nevet, hagyta el a fővárosát, épített egy teljesen új várost, és teremtett új művészetet és irodalmat egy egész nép számára. De túl gyorsan haladt; túl nagyot épített, nagyobb, mint ami megállt volna, miután ő elment. Megismételjük, hogy nem tudott gondoskodni a népe anyagi helyzetének megszilárdulásáról és jólétéről, s ezek mind a vallási tanításai ellen hatottak, amikor a bajok és az elnyomás későbbi hullámai végigsöpörtek az egyiptomiakon.

⁵ Ha a meglepően tiszta szemlélettel és rendkívül céltudatossággal rendelkező eme férfi olyan politikai éleslátással bírt volna, mint Mózes, akkor megváltoztatta volna a vallás fejlődésének és az igazság kinyilatkoztatásának a nyugati világbeli egész történetét. Az élete során képes volt megzabolázni a papok működését, akiket a hitelüktől általánosan megfosztott, azonban ők titokban fenntartották a vallásgyakorlatukat és nyomban működésbe léptek, amint a fiatal király kezéből kikerült a hatalom; és nem haboztak Egyiptom minden későbbi problémáját kapcsolatba hozni az ő uralkodása alatti egyistenhit meghonosításával.

⁶ Ikhnaton nagyon bölcsen a napisten álcája alatt vezette be az egyistenhitet. A sálemi orvos tanácsára hozta meg döntését, hogy az Egyetemes Atya imáadásához minden istennek a nap imáadásába való beolvasztása révén

közelítsen. Ikhnaton felhasználta az akkoriban létezett Aton-hitnek az Istenség atyaságával és anyaságával kapcsolatos általános tantételeit és egy olyan vallást teremtett, amely bensőséges imádati kapcsolatot ismert el az ember és az Isten között.

⁷ Ikhnaton elég bölcs volt ahhoz, hogy kifelé fenntartsa Aton, a napisten imádatát, s közben a társait az Egy Isten, Aton teremtője és a mindennek legfelsőbb Atyja rejtett imádatára vezesse. Ez az ifjú tanító-király termékeny író volt, ő volt a szerzője „Az Egy Isten” értekezésnek, egy harmincegy fejezetből álló könyvnek, melyet a hatalmukat visszaszerző papok később teljesen elpusztítottak. Ikhnaton százharminchét dicsőítő éneket is írt, melyek közül tizenkettő máig megőrződött a héber szerzőnek tulajdonított ószövetségi Zsoltárok könyvében.

⁸ ¶ Ikhnaton vallásában a mindennapi élet legfelsőbb rendű szava a „pártatlanság” volt, és a jót cselekedni fogalmát gyorsan kiterjesztette úgy, hogy az magába foglalja a nemzetközi és a nemzeti erkölcsant is. Ebből meglepő személyes jámborság fakadt, és ezt az értelmesebb férfiak és nők körében az Isten megtalálására és megismerésére irányuló tiszta törekvés jellemezte. Akkoriban a társadalmi rang vagy a vagyon a törvény előtt egyetlen egyiptominak sem jelentett előnyt. Az egyiptomiak családi élete nagyban hozzájárult az erkölcsi műveltség megőrzéséhez és szintjének emeléséhez, és ösztönzője volt a palesztinai zsidók későbbi nagyszerű családi életének is.

⁹ Ikhnaton evangéliumának végzetes gyengesége éppen a legnagyobb igazsága volt, az a tanítás, hogy Aton nemcsak Egyiptom teremtője, hanem az „egész világé, az emberé és az állatoké, és minden idegen földé, még Szíriáé és Kúsé, Egyiptom e szomszédos vidékéé is. Ő helyez el mindent és elégíti ki mindennek igényeit.” Ezen istenségfogalmak magasrendűek és nemesek voltak, de nem voltak hazafiasak. A nemzetköziségnek a vallásban megjelenő e nézetei nem javították az egyiptomi hadsereg küzdőszellemét a harctéren, ugyanakkor hatékony fegyvereket jelentettek a papok számára, akik az ifjú király és az ő új vallása ellen használták fel azokat. Ikhnaton istenségképe a későbbi héberekét messze meghaladta, azonban túlságosan haladó volt, semhogy nemzetépítő célokat szolgálhatott volna.

¹⁰ ¶ Bár az egyistenhiten alapuló eszménykép megszenvedte Ikhnaton eltűnését, az egy Isten eszméje számos embercsoport elméiben megmaradt. Ikhnaton veje a papokkal tartott, visszatért a régi istenek imádatához, s a nevét Tutanhamonra változtatta. A főváros újra Théba lett, és a papok a vidék jó részét megkaparintották, végül egész Egyiptom egyhatedét megszerzték; és ekkor az e rendbe

tartozó egyik pap arra vetemedett, hogy magához ragadja a koronát.

¹¹ Ám a papok nem tudták teljesen lecsillapítani az egyistenhit keltette hullámverést. Egyre inkább arra kényszerültek, hogy összekapcsolják és összekössék az isteneiket; az istenek családja egyre inkább megfogyatkozott. Ikhnaton a mennyek lángoló korongját a teremtő Istennel tárította, és ez az eszme lángra lobbant az emberek, sőt a papok szívében, jóval azután, hogy a fiatal vallásmegújító eltávozott. Az egyistenhit felfogása sohasem halt ki az emberek szívében Egyiptomban és a világon. Egészen az ugyanezen isteni Atya, az egy Isten Teremtő Fiának megérkezéséig fennmaradt, mely isteni Atyának az imádatát Ikhnaton oly buzgón hirdette egész Egyiptomban.

¹² Ikhnaton tantételének gyengesége abban állt, hogy olyan fejlett vallást kínált, hogy csak a művelt egyiptomiak tudták teljesen megérteni a tanításait. A mezőgazdasági munkából élő egyszerű emberek sohasem tudták igazán felfogni az ő evangéliumát, és ezért készek voltak a papokkal visszafordulni Ízisz és társa, Ozirisz régi imádatához, mely utóbbiról úgy tartották, hogy csodásan feltámadt Szet, a sötétség és a gonosz istenének kezétől elszenvedett kegyetlen halálból.

¹³ A minden ember által elérhető halhatatlanság tanítása túlságosan haladó volt az egyiptomiak számára. Csakis a királyoknak és a gazdagoknak ígértek feltámadást; ezért balzsamozták be és tartósították oly gondosan a testüket a sírban, számítva az ítélet napjára. Azonban az Ikhnaton által tanított üdvözülés és feltámadás demokráciája végül felülkerekedett, olyannyira, hogy az egyiptomiak később még az állatvilág továbbélésében is hittek.

¹⁴ ¶ Bár nyilvánvalóan eredménytelen lett ennek az egyiptomi uralkodónak ama törekvése, hogy a népét az egy Isten imádatára rábírja, meg kell jegyeznünk, hogy a munkálkodásának következményei évszázadokon át fennmaradtak Palesztinában és Görögországban, és hogy Egyiptom lett a nílusi evolúciós műveltség és az eufráteszi kinyilatkoztatott vallás együttesének közvetítője minden későbbi nyugati nép számára.

¹⁵ A Nílus-völgyben erkölcsi fejlődést és szellemi gyarapodást felmutató e nagyszerű kor dicsősége gyorsan le-tűnőben volt, nagyjából akkor, amikor a héberek nemzeti léte megkezdődött, és az egyiptomi otlétüket követően e beduinok sokat magukkal vittek e tanítások közül és Ikhnaton számos tantételét is megtartották a faji vallásukban.

6. A SÁLEMI TANTÉTELEK IRÁNBAN

¹ Néhány Melkizedek-féle hitterjesztő Palesztinából átkelt Mezopotámián és eljutott a nagy iráni fennsíkra. A sálemi tanítók több mint ötszáz éven át szépen haladtak előre Iránban, és az egész nemzet a Melkizedek-vallás felé fordult, amikor egy uralkodóváltás kegyetlen üldöztetést váltott ki, s ez gyakorlatilag véget vetett a sálemi vallásgyakorlat egyistenhitre épülő tanításainak. Az ábrahám-i szövetség tantétele gyakorlatilag kihalt Perzsiában, amikor az erkölcsi újjászületés nagy századában, a Krisztus előtti hatodik században megjelent a színen Zoroaszter, hogy felélessze a sálemi evangélium parázsló tüzét.

² Az új vallás megalapítója tetterős és kalandvágyó ifjú volt, aki a mezopotámiai Urba való első zarándokújtján — számos egyéb hagyomány mellett — értesült a Kaligasztia-féle és a Lucifer-féle lázadással kapcsolatos hagyományokról, melyek mindegyike mélyen megérintette a vallásos természetű ifjút. Ennek megfelelően, az Urban töltött idő alatti álmának eredményeként elhatározta, hogy visszatér északi hazájába és ott újjáalakítja a népe vallását. Áthatotta őt az igazságos Isten héber eszméje, az istenség mózesi felfogása. A legfelsőbb Isten eszméje világosan megjelent az elméjében, és minden más istent ördögnek minősített, azokat a Mezopotámiában megismert démonok rangjára helyezte. Értesült a Hét Tökéletes Szellem történetéről, mert a hagyomány még megvolt Urban, és ennek megfelelően egy hét legfelsőbb istenből álló fényes testületet teremtett, élén Ahura-Mazdával. Ezeket az alárendelt isteneket a Helyes Törvény, a Helyes Gondolat, a Nemes Kormányzás, a Szent Jellem, az Egészség és a Halhatatlanság eszményképével társította.

³ És ez az új vallás a cselekvés — a munkálkodás — vallása volt, nem az imáké és a szertartásoké. Ennek Istene legfelsőbb bölcsességüként és a polgárosodás pártfogójaként megjelenített lény volt; harcias vallásbölcselet volt ez, mely harcba mert szállni a gonosszal, a tunyasággal és a visszamaradottsággal.

⁴ Zoroaszter nem tanította a tűz imadását, de törekedett arra, hogy felhasználja a lángot, mint az egyetemesen és legfelsőbben uralkodó, tiszta és bölcs Szellem jelképét. (Nagyon is igaz, hogy a későbbi követői hódoltak e jelképnek és imádták is azt.) Végül egy iráni herceg megtérítését követően az új vallást már karddal is terjesztették. És Zoroaszter hősiessé esett abban a csatában, melyről azt hitte, hogy az „az Úr fényének igazsága”.

⁵ ¶ A zoroasztrizmus az egyetlen urantiai hitvallás, mely őrzi a Hét Tökéletes Szellemről szóló dalamatiai és édeni tanításokat. Bár a Háromság fogalmát nem érte el, e vallás bizonyos értelemben megközelítette a Hétszeres Istent. Az eredeti zoroasztrizmus nem tisztán kettőségi

volt; bár a korai tanok a gonoszt a jó időbeli mellérendeltjeként ábrázolták, az a jó végleges valóságához képest határozottan alámerült az örökkévalóságban. Csak a későbbi időkben terjedt el a jó és a gonosz egyenlő feltételek mellett való küzdelmének hiedelme.

⁶ A mennyel és a pokollal, valamint az ördögök tantételeivel kapcsolatos zsidó hagyományok, ahogy azokat a héber írásokban rögzítették, a Luciferrel és Kaligasztiaival kapcsolatos meglévő hagyományokon alapultak ugyan, főként mégis a zoroasztrizmus híveitől származtak, abból az időből, amikor a zsidók a perzsák politikai és műveltségi uralma alatt álltak. Zoroaszter az egyiptomiakhoz hasonlóan tanított az „ítélet napjáról”, de ő ezen eseményt a világvégével hozta összefüggésbe.

⁷ Még a zoroasztrizmust Perzsiában követő vallás is viselte a hatását. A Zoroaszter tanainak megdöntésével próbálkozó iráni papok felélesztették az ősi Mitrász-imádást. És a mitraizmus elterjedt szerte a Levantéban és a földközi-tengeri vidékeken, és egy ideig kortársa volt a judaizmusnak és a kereszténységnek is. Zoroaszter tanításai így egymás után három nagy vallásra gyakoroltak komoly hatást: a judaizmusra és a kereszténységre, valamint ezeken keresztül a mohamedán vallásra.

⁸ ¶ De Zoroaszter fennkölt tanításai és nemes istendicsőítő énekei össze sem hasonlíthatók az ő evangéliumának újabb kiforgatásával, melyet a perzsák vittek véghez a holtaktól való nagy félelmükben, s amelyhez olyan hitet kapcsoltak, amelynek álokoskodásai helyesléséig Zoroaszter sohasem alacsonyodott le.

⁹ E nagy ember ama különleges csoport tagja volt, mely a Krisztus előtti hatodik században lépett színre annak érdekében, hogy megóvja Sálem fényét a teljes és végleges kihunyástól, mert az e sötétbe borult világban oly halványan égve mutatta az embernek az örökkévaló élet elérése felé vezető fényutat.

7. A SÁLEMI TANOK ARÁBIÁBAN

¹ Az egy Istenről szóló Melkizedek tanítások az Arab-sivatagban viszonylag későn vertek gyökeret. Csakúgy, mint Görögországban, a sálemi hitterjesztők Arábiában is azért buktak el, mert helytelenül értelmezték Makiventának a túlzott mértékű szervezetépítéssel kapcsolatos intelmeit. De ilyen akadályok nem állták útjukat azon intelem értelmezésekor, mely az evangéliumnak a katonai erővel vagy a polgári hatóságok kényszerén keresztül való terjesztésére irányuló mindenféle törekvést tiltott.

² A Melkizedek tanítások még Kínában vagy Rómában sem terjedtek el kevésbé, mint e sivatagi vidéken, magához Sálemhez is oly közel. Jóval később az után, hogy a keleti és a nyugati népek többsége buddhistává, illetőleg

kereszténnyé lett, az Arab-sivatag továbbra is úgy létezett, mint addig évezredekén át. Minden egyes törzs a régi bűvtárgyát imádta, és sok családnak megvolt a maga házi istene. Hosszú időn át folyt a harc a babiloni Istár, a héber Jahve, az iráni Ahura és a keresztény Jézus Krisztusnak az Úr Atyja között. Soha egyetlen felfogás sem tudta teljesen kiszorítani a többit.

³ Arábia szerte itt-ott léteztek az egy Isten bizonytalan eszméje mellett kitartó családok és nemzetségek. E csoportok őrizték a Melkizedek, Ábrahám, Mózes és Zoroaszter hagyományait. Számos olyan központ is volt, mely válaszolhatott volna a jézusi evangéliumra, azonban a sivatagi vidékek keresztény hitelesítői merev és hajthatatlan csoportot képeztek azokhoz a kiegyezőkhöz és újítókhoz képest, akik a mediterrán országokban működtek hithirdetőkként. Ha Jézus követői komolyabban vették volna azt a parancsát, hogy „menjetek a széles világba és hirdesétek a jó híreket”, és ha az evangélium hirdetésében engedékenyebbek, a maguk által kiagyalt járulékos társadalmi követelmények tekintetében kevésbé szigorúak lettek volna, akkor sok vidék, köztük Arábia is, boldogan fogadta volna el az ács fiának egyszerű evangéliumát.

⁴ Ama tény ellenére, hogy a nagy levantei egyistenhittek nem tudtak gyökeret eresztetni Arábiában, e sivatagi

terület képes volt egy olyan hitet teremni, mely bár kisebb társadalmi követelményeket támasztott, mégsem volt kevésbé egyistenhiten alapuló.

⁵ Csupán egyetlen törzsi, faji vagy nemzeti természetű tényező volt a sivatag kezdetleges és szervezetlen hiedelmeiben, és az nem volt más, mint az a különös és általános tisztelet, mellyel csaknem minden arab törzs hajlandó volt adózni egy bizonyos fekete bűvkőnek egy bizonyos templomban, Mekkában. E közös kapcsolódási pont és hódolati kapocs vezetett később az iszlám vallás megalapításához. Ami Jahve, a tűzhányószellem volt a zsidó szemitáknak, az lett a Kába-kő az arab unokatestvéreiknek.

⁶ Az iszlám ereje mindig is Allahnak, mint az egyetlen Istenségnek a világos és jól meghatározott képében volt; a gyengesége pedig abban, hogy a hit terjesztéséhez katonai erőt alkalmazott, valamint abban, hogy a nőt lealacsonyította. De rendületlenül kitartott a mindenek Egy Egyetemes Istenségének képe mellett, „aki látja a láthatatlant és a láthatót. Ő az irgalmas és a könyörületes.” „Isten valóban bőséges jóságot mutat minden embernek.” „És amikor beteg vagyok, ő az, ki meggyógyít.” „Mert mindig, ahol hárman együtt szólnak, Isten ott van negyedikként,” mert vajon nem ő „az első és az utolsó, és a látható és a rejtett”?

⁷ [Közreadta egy nebadoni Melkizedek.]